

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці

Охорона праці є невід'ємним елементом трудових відносин, а право на безпечні умови праці гарантовано [Конституцією України](#) (ст. 43) та Законом України «Про охорону праці».

Для забезпечення цього права на підприємствах можуть діяти уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Їхня діяльність спрямована на представлення інтересів працівників у сфері безпеки праці та контроль за дотриманням законодавчих і нормативних вимог.

Правовий статус уповноважених працівників визначають:

- [Закон України «Про охорону праці»](#) (ст. 41, 42);
- [Кодекс законів про працю України](#) (ст. 160);
- [Типове положення про роботу уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці, затверджене наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.03.2007 № 56](#) (далі - Типове положення).

Дія Типового положення поширюється на підприємства, установи та організації будь-якої форми власності та виду діяльності й визначає вимоги до діяльності уповноважених осіб з питань охорони праці.

Обрання уповноважених

Уповноважені з питань охорони праці обираються на підприємствах, де відсутня професійна спілка, для здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про охорону праці.

Вибори проводяться на загальних зборах (конференції) трудового колективу підприємства або його підрозділу (цеху, зміни, дільниці, бригади, ланки тощо). Обрання здійснюється відкритим голосуванням простою більшістю голосів.

Строк повноважень визначається зборами трудового колективу.

Уповноваженим не може бути обраний працівник, який за своїми посадовими обов'язками відповідає за створення безпечних та здорових умов праці.

Чисельність уповноважених визначається зборами трудового колективу залежно від конкретних умов виробництва та необхідності забезпечення безперервного громадського контролю за станом безпеки та умов праці в кожному виробничому підрозділі.

Підготовка та організація діяльності

На підприємстві за участю представників роботодавця - власника підприємства або уповноваженого ним органу (далі - роботодавець), трудового колективу на підставі Типового положення з урахуванням специфіки виробництва опрацьовується Положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці, яке затверджується загальними зборами (конференцією) трудового колективу підприємства.

Уповноважені з питань охорони праці в місячний термін після обрання за рахунок роботодавця проходять навчання з охорони праці відповідно до [Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 N 15.](#)

У своїй діяльності уповноважені керуються законодавством України, нормативно-правовими актами з питань охорони праці, статутом (положенням) підприємства та Положенням про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці.

Уповноважені з питань охорони праці перевіряють на підприємствах дотримання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Для виконання цих обов'язків роботодавець за свій кошт організовує навчання, забезпечує необхідними нормативно-правовими актами, довідковими матеріалами з питань охорони праці та звільняє уповноважених з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Методичну допомогу в роботі уповноважених з питань охорони праці надає служба охорони праці підприємства.

Функціональні обов'язки

Уповноважені з метою створення безпечних і здорових умов праці на виробництві, оперативного усунення виявлених порушень здійснюють громадський контроль за:

- відповідністю умов праці вимогам законодавства та нормативно-правових актів;
- безпекою технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування;
- станом засобів індивідуального та колективного захисту;
- забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими ЗІЗ, мийними та знешкоджувальними засобами;

- відповідністю нормативно-правових актів з охорони праці жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю;
- проведенням навчання, інструктажів та перевірки знань працівників з охорони праці;
- проходження працівниками попереднього та періодичних медичних оглядів;
- безоплатним забезпеченням працівників нормативно-правовими актами з охорони праці та дотриманням працівниками в процесі роботи вимог цих нормативно-правових актів
- своєчасним і правильним розслідуванням нещасних випадків і профзахворювань;
- виконанням наказів, розпоряджень, заходів з охорони праці, у тому числі заходів з усунення причин нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, зазначених в актах розслідування;
- наявністю і станом наочних засобів пропаганди та інформації з охорони праці на підприємстві.

Уповноважені з питань охорони праці негайно повідомляють майстра, бригадира чи іншого керівника робіт про будь-який нещасний випадок чи ушкодження здоров'я, які сталися з працівником на виробництві, та надають допомогу потерпілому.

Уповноважені з питань охорони праці беруть участь у:

- опрацюванні відповідного розділу колективного договору (угоди) з питань охорони праці, комплексних заходів щодо досягнення встановлених нормативів, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму і професійних захворювань;
- розслідуванні нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- розгляді небезпечної для життя чи здоров'я працівника виробничої ситуації, або для оточуючих працівників, виробничого середовища чи довкілля у разі відмови працівника виконувати з цих причин доручену йому роботу;
- розгляді, за необхідності, посадовими особами листів, заяв та скарг з питань охорони праці працівників відповідного трудового колективу;
- підготовці та проведенні громадських оглядів, конкурсів, рейдів з питань охорони праці.

Права уповноважених з питань охорони праці

Уповноважені з питань охорони праці мають право:

- безперешкодно перевіряти на підприємстві стан безпеки і гігієни праці, додержання працівниками нормативних актів з охорони праці на об'єктах підприємства чи виробничого підрозділу, колектив якого його обрав;
- вносити роботодавцю обов'язкові для розгляду пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці, здійснювати контроль за реалізацією цих пропозицій;
- звертатися по допомогу до органу державного нагляду в разі, якщо вони вважають заходи роботодавця з охорони праці недостатніми;
- вимагати від майстра, бригадира чи іншого керівника виробничого підрозділу припинення роботи на робочому місці в разі виникнення загрози життю або здоров'ю працівників;
- вносити пропозиції щодо притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги нормативно-правових актів з охорони праці;
- бути обраними до складу комісії з питань охорони праці підприємства в разі її створення.

Гарантії прав та діяльності уповноважених з питань охорони праці

Будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених з питань охорони праці не можуть бути обмежені. Їхнє звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Уповноважений з питань охорони праці може бути відкликаний до закінчення терміну своїх повноважень у разі незадовільного їх виконання тільки за рішенням загальних зборів (конференції) трудового колективу.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами.

Взаємодія та звітність

Уповноважені співпрацюють із:

- комісією з питань охорони праці підприємства (у разі її створення);
- бригадами, майстрами, керівниками підрозділів;
- спеціалістами служби охорони праці підприємства;
- посадовими особами органів державного нагляду за охороною праці;

– представниками профспілкових організацій.

Не рідше одного разу на рік уповноважені звітують про результати своєї роботи на загальних зборах (конференції) трудового колективу.

Роль уповноважених у сфері охорони праці

Інститут уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці — це важливий механізм громадського контролю за дотриманням законодавства у сфері безпеки праці.

Їхня діяльність дозволяє поєднати інтереси працівників і роботодавців у створенні безпечних умов праці, зменшити рівень виробничого травматизму та підвищити ефективність системи управління охороною праці на підприємстві.

Сектор з питань охорони праці
Печерської районної в місті Києві
державної адміністрації